

A HIMZÉS ÉS A VISSZÁJA

Irta: SZENCZEI LÁSZLÓ

Mádi bácsi pontban délután félhatkor kilépett a háza kapuján, lassan kísétált a piacra és egy álló óráig hátrakulcsolt kézzel fel és alá járt a sétatérén. Szép, magas öregur volt, alig viselte meg előrehaladott kora. Kopasz fejeteteje sima és rózsás volt, mint a márvány és gondosan kiborotvált arcán fiatalos pirosság szinesedett. Kék szeme derűsen ragyogott aranykeretes pápaszeme mögött. Egyszerű szürke ruhát viselt, nemesen ösdi magasgallért gombrajáró szürke nyakkendővel és a hóna alatt ezüsfogantyus sétabotot szorongatott. Szórakozott léptekkel rótt a fasort és egész megjelenésében volt valami tudományra és hitre alapított harmónia. Dr. Hahn Amadeus! Tisztelte és becsülte az egész város. Komoly fejbólintással szokta üdvözölni ismerőseit, s egészen belepirult a túlaradó jóindulattól, ha valaki megszólította vagy egy-más szivességre kérte:

— Szívesen kéek, nagyon szívesen kéek, mikorra akarod? — felelte kissé selype s melegségtől reszkető hangján és mély tisztelettel meghajolt. Akivel csak kezét fogott, meghódította tenyerének ápolt, orvosi tapintatával. Megnyugtató orvosságzag terjengett körülötte.

Séta után mindig szakított magának egy órát szűkölködő betegek meglátogatására. Mihelyt egy hét óra tájban elvégezte emberbaráti körutját, betért a barátok templomába. Ujjait megmártotta a szenteltvizben, mély főhajtással keresztet vetett és letérdelt egy kis kopott vörösbársony imazsámolyra. Megkondukt az esteli harangszó. Az orvos kivette zsebéből fekete szemű olvasóját és tenyerébe hajtott fejjel elimádkozta az angyali üdvözetet. Kis szent Teréz oltárán karcsu porcellán vázában nagy csokor fehér rózsá illatozott. Fehér volt a szobor, mint a hab, csak a fejét takarta fekete fátyol és tenyerében rózsakoszorús feszületet tartott. Az orvos hüvelykujjával megillette állát és homlokát, megcsókolta a rózsafüzér kis ezüst keresztjét, felemelkedett a zsámolyról és szokott derűs tartásával a kijáráshoz lépett.

Otthon a kapualjban leverte lábáról a port, néhányszor szórakozottan megforgatta sétabotját és becsöngetett. Fekete főkötős komoly ősz asszonyság nyitott ajtót és vidám fejbólintással üdvözölte. Az orvos kezét fogott vele és megszólította:

— Hogy-mint kedves Ferjentsikné, kéem?

Az üveges verandáról lebujjhegyen belépett az ebédlőbe. A butorok barna fénymázát lefojtotta a homály. Az ajtóval szemközt vaskos arany rámban életnagyságú olajfestmény függött a falon. Idősebb nőt ábrázolt fekete selyemruhában, nyakán vékonyan csörgedező aranylánccal. Kontyba tűzött barna hajába már ezüst tincsek vegyültek. Az orvos pillanatra ünnepélyesen megállt a szoba közepén, könnyedén meghajolt, aztán friss léptekkel a festmény elé járult, homlokát ráfektette az aranyrámba és megindultan suttozta:

— Édes Auréliám, kéek...

Azon a helyen a ráma aranyozása egészen kikopott a kegyes gyakorlattól. Levette orráról a pápaszemét, megtörölte a zsebkendőjével az üvegét, felszárította a szeme sarkába szökött könnycseppet és egy kis terített asztalhoz ment, ahol már várta a vacsora. Sohasem étkezett a nagy kerek diófaasztalnál, mert pótolhatatlan veszteségére emlékeztette. Az ebédlő zugában huzódott meg a fehér abrosszal leterített asztalka és fő-

tálcán mindössze egy karéj rozskenyér, kis csésze tejfel, féltábla csokoládé és egy cikkre vágott narancs. Iius, szeszes ital, kávé és fűszer sohasem került az asztalára.

Ilyenkör vacsora után, könnyelmű unokaöccsére gondolt, Hahn Ferkére, aki az egyetemi városban tanul, s nem a legjobb hírek jutnak felőle a fülébe. A fiú sokat lumpol, adósságokat csinál, s bizonyára sok a homályos nőügye. Az orvos nagyot sóhajtott, s bátyjára gondolt, akinek annak idején ígéretet tett, hogy gondot visel a fiura. Tollhoz nyult és finom nőies kézírásával dorgáló levelet irt öccsének, mely többnyire így kezdődött: „Kedves Fiam! Ujra csak rosszat hallok felőled; nem mondhatom, hogy tanulmányaidat elhanyagolod, de“... stb., stb.

Kilencig olvasott, negyed tizkor már az igazak álmát aludta, hogy hajnali ötórakor már talpon legyen. Reggeli mise után a gimnáziumba ment, ahol egészségtant tanított.

Benyitott az osztályába s komoly fejbólintással fogadta a dicsértéseket. A teremben többnyire rossz volt a levegő. Nem egyszer botránysos pézsmaszag ütötte meg az orrát. Koponyájának rózsaszínű boltja alá besurrant a gyanu, hogy ez bakkszag. Atyai részvétellel nézte a pattanásos arcú kamaszokat és kinyitotta az ablakot. Felment a katedrára és jóindulatu selype hangján magyarázni kezdett:

— Kedves fiúk kéek, az egészség nemcsak testi egészség kéek, hanem mindenekelőtt lelki egészség kéek. A lelki tisztaság kéek az egészség feltétele. Nem dicsekvésből mondom kéek, de az én ifjuságom ideálisan tiszta volt, — s levette orráról a pápaszemét, megtörölte zsebükendőjével az üvegét és kék szeméből kitörölt egy hálásan borzongó könnycseppet.

Egy délelőtt, amikor a nemi izgalom kártékony voltát magyarázta tanítványainak, hirtelen elájult. Három napig feküdt eszméletlenül, negyednapra beszállították a klinikára, ahol magához tért. Kiejtett egy szót — a szolgálattevő nővér arcát elfutotta a vér, a fehérköpenyes főorvos összeráncolta a homlokát és meglepetten dohogta:

— Nyugodtabban kedves kollegám...

Az orvosnövendékek összenéztek, de megőrizték komolyságukat, féltek a szigorú professzortól.

Mádi bácsi nagyon megsoványodott a betegség alatt, hajdan pirospozsgás arcát fityegő redők barázdálták, s bőrét szinte elborították a gombostűfejnyi sárga szükések, melyek egyre nyiltak, mint a pattogott kukorica. A beteg kék szemében furcsa gyöngédség puffadt, mint egy hasára fordult béka. Ledobta magáról a paplant és meztelen láb-szárakkal felállt az ágyában. Oly álmétkodva nyihogott, mint egy gyermek, aki rájön, hogy a mennyország egy husdarabja.

Néhány napig újra visszaesett régi öntudatlanságába. Csak a szája szögletében bujkált valami alaktalan várakozás. Arcát bekenték a pattanások ellen erős kenőccsel, ami zsiros lilában játszott és fojtó gyantaszagot árasztott. Pilláinak szőke pókfonala mögött szemének megrendítő kékje ólálkodott. Az ügyeletes orvosnövendék lehajolt hozzá, hogy megfogja a pulzusát. A beteg kék szeme hirtelen kerekre tágult s mintha nagy sötét pók surrant volna ki rajta, mindkét karjával magához szorította az orvosnövendéket. A fiatalember kétségbeesetten vergődött, nekifeszítette ökleit a mellének, de a beteg halálos szorítással tartotta és szájjából, meg nagy kék szeméből csorgott a nyál, meg a gyöngédség. A kiabálásra beszaladtak az ápolók és kiszabadították a növendéket. Arca sár-

ga volt, mint a viasz, reszkető kézzel simította fel zilált haját, aztán elkezdet öklendezni és telehányta a padlót.

Eulália nővér elvesztette lelki egyensúlyát. A plébános, a barátok, az oltáregylet levélben hívták fel a figyelmét a betegre. Minden szabad idejét a kápolnában töltötte. Az oltár mohával kibélelt fülkéjében a Szűzanya alabástrom szobra fehérlett. Szemében és mosolyában sugalmazó fény gyulladozott. Az apácának eszébe jutott, hogy van egy flaskó régi lourdesi vize. Gyorsan karjára kapta a kötőjét és kerepelő papucsával meg csörgő olvasójával felszaladt a rendházba. Kikereste szekrényéből a flaskót, kebelébe rejtette és lefutott a klinikára.

Néhány perc múlva éles sikoltás verte fel a békés, fehér folyosót. Ápolók, orvosok, apácák ösztönös sejtelemtől üzve szaladtak Mádi bácsi szobája felé. Eulália nővérnek csak éppen annyi ideje maradt, hogy kitérőlegyogjon a folyosóra. Ugy kellett feltámoogatni a cellájába, mert alig állt a lábán.

— Ez volt az utolsó! — kiláltotta képéből kikelve a főorvos — holnap mars oda, ahová való!

Hahn Ferke, a vidám egyetemista, Mádi bácsi unokaöccse, így folytatná a maga modorában: Aurélia néni a mennyországban nem tűrhette, hogy férje az elmén fejezze be pályafutását és közbenjárt érte Guttman-nál. Kivánsága teljesedett, mert éppen amikor jelentkezett a betegszállító kocsis, Guttman felemelte sulyos kalapácsát.

A család Hahn Ferkét bizta meg, hogy váltsa ki a halottat és szállíttassa haza. Mádi bácsi vagyona javarésztét jótékony célokra hagyta s így rokonai csak fanyalogva viselték a kegyelet terhét.

Hahn Ferke a klinika gondnokságánál átvette bácsija csomóba kötött ruháit. A holmit a vállára vetette és követte a szolgát a halottas kamrába. Alig tett néhány lépést, ketyegés ütötte meg a fülét. Gyönyörű antik aranyórát talált az egyik mellényzsebben, régimódi sulyos aranylánccal, testvérek között is ezeket érhetett. A fiatalember elszomorodott, mert voltak nála sokkal közelebbi rokonok. Tovább kutatott a zsebekben és egy kis gyűrött naptárt talált, melynek lapjain itt-ott ez a két latin szó volt olvasható Mádi bácsi nőiesen finom kézírásával: „Diem perdidí“. — Szinte csak azért keresgélt, hogy elterelje a figyelmét az óráról, mely kísértően kiktetett a tenyerében. Az egyik lapon valami furcsa költségjegyzékre talált elmosódott kézírással, még az is vastagon ki volt húzva, úgy hogy alig lehetett kibetűzni: „F. B.-nek 300 tűzifa; Sch. L. 600 gyszr. Olt, egyl. 1200 — — — Illik-e számontartani?“ Néhány sorral alább: „Tizenhatéves és már beteg! O tempora!“ Még alább: „Ugy szeretem ezt a fiút, annyira okos és vallásos.“

A pincészerű szürke kamrába csak egy keskeny üvegablakon keresztül szűrődött be némi világosság. A hideg ónszínű cementen meztelenül kinyújtózva hevert az öregur. Jobbját hiába erőszakolták a szolgák szépen, hosszában a teste mellé, gépiesen visszapattant az ágyékára. Ennek is maga felé hajlik a keze, biztatta magát Hahn Ferke és tenyerében izzadtan szorongatta az aranyórát. Szemügyre vette a halott arcát, amint a lila kenőcs alatt feketén gyöngyözött rajta a víz. Félig nyitott szeme üvegesen izzott és egyre ülepedett reá a füstös, merev kin. A fiatalember megdöbbenve hajolt feléje és érezte a mélyből izzó kék szemben a megrendítő kivánságot, hogy bujálkodjanak, lopjanak, ártsanak körülötte, tegyék jóvá azt a sok jót, amit életében tett. Isten különös kegyelméből élete utolsó napjaiban tehetett valami kevés rosszat, de mit nyom az a latban annyi erény mellett. Hahn Ferke megkönnyebbülten zsebrevágta az órát. Ő könyörületes szivek, tegyetek érte ti is egy szálkát szemetekbe.